



På tokt: Jørgen Berge ved Kongsfjorden på Svalbard.

Foto: Karine Nigar Aarskog

Hav

Lysende forskning i arktisk mørke

Noen av dyphavets hemmeligheter i nord kan også avdekkes i grunne farvann takket være den arktiske polarnatten.

Stikkordet er morild i dypet der mørket råder. Her er morid den viktigste lyskilden. Det mystiske og fascinerende lyset er i første rekke et fenomen som finnes i dyphavet. Likevel er morild ifølge en pressemelding fra Norges arktiske universitet (UiT), et relativt lite studert fenomen. Årsaken er at det rett og slett er vanskelig å forske på dypt vann.

Nymåte

Nå kan forskerne ha funnet en ny måte å studere livet i dyphavet på. Det kommer fram i et arbeid fra Norges arktiske universitet, NTNU og University of Delaware i USA som nylig er publisert

i tidsskriftet Scientific Reports, gjengitt i det prestisjetunge tidsskriftet Science.

Arbeidet er gjort i Kongsfjorden på Svalbard, og sammenligner livet i polarnatten med dyp-havet.

Jakt og forsvar

Lyset brukes til jakt og forsvar, og ikke minst bruker dyr av samme art lyset til å kommunisere med hverandre.»

Jørgen Berge, professor

– Mens dyr i grunne farvann som regel bare opplever mørket om natten, er dyr i dypet dømt til et liv i mørke hele døgnet. Polarnatten i Arktis kan på mange måter minne om dyphavet. I lange perioder vil solen være under horisonten, og jo lenger nord man kommer jo lenger varer polarnatten, sier professor ved Institutt for arktisk og marin biologi ved UiT, Jørgen Berge.

Yrendeliv

Berge sier at den forskningen gir et viktig bidrag til å forstå hvorfor det er et yrende liv i arktiske farvann i perioder med 24 timers mørke. Berge sier at på samme måte som i dyphavet, har en påfallende stor andel av dyrene som en finner i polarnatten, en evne til å produsere lys, altså morild.

– Også her spiller disse biologiske lysglimtene en viktig rolle for livet i havet. Lyset brukes til jakt og forsvar, og ikke minst

Fakta

Morild

• Morild er kjent som lysende stier i vannet rundt ei åre eller bak en båt som glir gjennom sommernatten.

KILDE: UIT

bruker dyr av samme art lyset til å kommunisere med hverandre, sier Berge.

Professoren sier at den arktiske polarnatten derfor framstår som et nytt og utforsket naturlig laboratorium, der dyphavets hemmeligheter kan studeres i grunne farvann. Det åpner opp for en rekke spennende forsknings-spørsmål som kan lyse opp noen av de mørkeste hemmelighetene vi har på planeten vår, og det er livet i dyphavet.

Werner Wilh. Dallawara

werner.dallawara@nationen.no

Notert



Blir lokka: Plasten luktar mat og lokkar sjøfugl som polarlomvi til seg.

Foto: Art Sowls

Lukta lurer sjøfugl til å ete plast

Forureining. For sjøfugl luktar plast mat og lokkar dei til å ete avfallet, viser ein ny forskningsstudie.

Stadig fleire sjøfuglar dør av plasten dei får i seg. Og no viser det seg at det ikkje berre skjer tilfeldig i jakta på ekte mat, men at fuglane blir tiltrekte av plastsøppelet, ifølgje ein ny amerikansk studie, publisert i tidsskriftet Science Advances. Forklaringa er at algane som gror på ulike typar plast i sjøen, skil ut svovelforbindelsen dimetylsulfid (DMS), som gir fuglane signal om at dette er interessant føde. Lukta er nemleg den same som oppstår når dyreplankton et planteplankton, og er dermed eit viktig matsignal for sjøfugl som lever av dyreplankton, som til dømes krill.

©NPK

Ti tusen moskusturistar kvart år

Reiseliv. Rundt 10.000 personar kjem årleg til Dovrefjell for å sjå på moskus. Berre 3.000 av dei går med guide, går det fram av tal frå Dovrefjell nasjonalpark-styre.

Det lever rundt 220 moskusar på Dovre, og i år vart det truleg født 65 kalvar, opplyser Miljødirektoratet.

Moskusen på Dovrefjell vart henta frå Grønland mellom 1947 og 1953.

©NPK

Støtte til lyd- og biletmedium

Medietilsynet. Fram til 20. desember kan lokale lyd- og biletmedium søke om tilskot frå Medietilsynet.

Utlysinga opnar for søknadar om ei rekkje typar tilskot, inkludert investeringstilskot for digitalisering av lokalradio.

Ein kan også søke om pengar til lokalradio for etniske og språklege minoritetsgrupper, lokale programproduksjonar og kompetansehevande tiltak, mellom anna.

Hovudmålet for tilskotsordninga er å bidra til mediemangfald, ytringsfridom og å styrkje den demokratiske funksjonen dei lokale lyd- og biletmedia har i samfunnet, skriv Medietilsynet.

Medietilsynet fattar vedtak etter at søknadane er behandla av Fagutvalet for tilskot til lokale lyd- og biletmedium.

©NPK

JENS VON BUSTEN-SKJOLD

Tekst:
Sigurd
Lybeck

Illustrasjoner:
Anders
Bjørngaard



Navarhaugbonden som i villelse over at Sørine var forsvunnen hadde fått grannene med seg til å sokne i elva, kjente seg glad over at de ikke hadde funnet noe annet enn ei gammel geit i Myrenghølen. Ennå kunne det være håp om at han traff henne på ny, og da skulle han så visst ikke knusle mer med bevilgningene til garderoben hennes.



Det ble rene kosestunden ved kaffevarmen i den lyse vårnatten. Myrenggubben hadde spandert kaffen, og Plassbakkallen kolekvinteren, og den gamle hedningen var ikke snauere enn han dro opp en feiende vals på munnspeilet. Bare Tore var melankolsk i øynene og kjente hjerteveren som et sår i bringa.